

Бублейник Л. В. «Поэтическое слово Иосифа Бродского». — Луцк: Изд-во «Волинская областная типография». — 156 с. Наклад 300.

Рецензоване монографічне дослідження Л. В. Бублейник, доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри слов'янської філології Волинського державного університету ім. Лесі Українки, перебуває в площині актуальних мовознавчих напрямів, пов'язаних із ретельним дослідженням особливостей художнього мовлення як вияву глибинної природи індивідуально-авторського перетворення екстралінгвальної континуальності у вербалізовану картину світу, що експлікує ідіолектну аксіосистему письменника, уможливаючи не лише усвідомлення його особистісних концептуальних настанов, а й загальноментальних проіоритетів. У цьому аспекті творчість Й. Бродського, безумовно, становить неймовірну цінність, оскільки природно поєднує й екзистенційну філософічність, і психологічну характерологію, і вишукану мовну мелодику, утворену гармонійною взаємодією комплексу лінгвальних засобів, які й отримали наукову кваліфікацію в дослідженні Л. В. Бублейник. Зауважимо, що досі практично не маємо ґрунтовних лінгвістичних праць, присвячених аналізу творчої спадщини Й. Бродського попри притаманну його ідіолекту надзвичайну глибину, асоціативність, виразність та унікальність, що, у свою чергу, увиразнює актуальність рецензованого дослідження та його наукову новизну, визначену й орієнтацією на концептуальний підхід у науковій кваліфікації мовних феноменів. Авторка монографії звертається до аналізу найскладніших і водночас найпоказовіших складників концептосфери письменника — мови, слова, тексту, простору і часу тощо, виокремлюючи відповідні лексико-семантичні поля (ЛСП) з широкою амплітудою домінантних центрів, перетин та взаємодія яких і утворює концептуальну базу художнього світобачення Й. Бродського.

Перший розділ монографії присвячено своєрідному лінгвоментальному концентру авторського ідіолекту — ЛСП «Мова», співвідносному в уяві поета з філософським усвідомленням буттєвої континуальності та визнанням сугестогенної природи мовних репрезентацій в естетичному освоєнні дійсності. У розділі досконало проаналізовано інтенціональне наповнення вказаного ЛСП, визначено характерологічні ознаки поетичного мовлення Й. Бродського, експліковані в сенсових метафоричних переплетеннях, смисловій амбівалентності, поетичній «мерехтливості» та ускладненості образів, що спирається на наскрізну асоціативність, базовану на універсально-особистісних мовних інтроспекціях, пов'язаних із холистично-дискретною рецепцією доквілля. Л. В. Бублейник справедливо зауважує, що «інтенціонал семантичного поля в ліриці Й. Бродського зі структуроутворювальним центром *мова*, характеризуючись різноманітністю й складністю значень своїх компонентів, втілює найважливіші грані художньо-філософської концепції автора, яка підкорює світ *речей* світу *слова*» (с. 34).

Логічним продовженням обраного напрямку аналізу є другий розділ, у якому детально розглянуто складники тексту та його конституенти в межах концептосфери письменника, що уможливує подальшу наукову кваліфікацію лінгвальних основ текстової поліфонії та сприяє глибинному усвідомленню загальноментальних орієнтирів Бродського-автора. Цей аспект розвинуто у третьому розділі монографії «Словесные образы пространства и времени», де висвітлено специфіку художньої репрезентації цих філософських категорій в естетичній концепції письменника. Синкретична темпорально-просторова модель світу виявляється і в речових феноменах (розділ IV), що надають не лише колориту прозаїзації, а й набувають в авторському кодуванні абстрагованого, узагальнювального характеру, відбиваючи дисгармонійність, внутрішню психологічну конфліктність сучасників поета, що ілюструє вагомість проаналізованих концептів «речі» в загальній архітектоніці творів Й. Бродського, де «інтенціонал словесного образу характеризується багатоаспектністю, деколи зовнішнім незбігом змістових ознак, які продовжують розвиток семантичної структури слова в мовній системі й одночасно притаманні виявленню авторської філософії світу, буття, людини» (с. 104).

Філософське осмислення концептосфери письменника, глибокий і коректний аналіз його поетичного мовлення дав цінний матеріал для наступних трьох розділів монографії (V — «Метаморфичность поэтической картины мира», VI — «Словесная игра», VII — «Лингвистические аспекты интертекстуальности»), які присвячені важливим питанням лінгвальної специфіки творчості поета і містять ґрунтовні узагальнення, тонкі спостереження і переконливі висновки, які можна використати і в дисциплінах вищих навчальних закладів (на заняттях з лексикології, семантики, когнітивної лінгвістики, у контрастивних студіях, у межах відповідних спецкурсів та літературознавчих дисциплін тощо), так і в загальноосвітній практиці.

Вважаємо, що монографічне дослідження доктора філологічних наук, професора Л. В. Бублейник «Поэтическое слово Иосифа Бродского» є безперечним внеском у загальну теорію лінгвістичного аналізу художнього твору, поглиблює наявні методики концептуального аналізу, сприяє комплексному усвідомленню власне творчого феномена Й. Бродського, визначаючи актуальні шляхи аналітичної реконструкції авторської концептосфери.

Т. Ю. Ковалевська,
доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови